

*Горбашевська М. О.,
канд. екон. наук, доцент кафедри менеджменту
Маріупольського державного університету,
Нетреба М. М.,
канд. філол. наук, доцент кафедри педагогіки та освіти
Маріупольського державного університету,
Тимофєєва І. Б.,
канд. пед. наук, доцент кафедри педагогіки та освіти
Маріупольського державного університету*

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ — ОСВІТЯНСЬКА КУЛЬТУРА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У вересні 2017 р. було ухвалено новий Закон України «Про освіту». До закону включена стаття 42 «Академічна доброчесність», яка визначає сутність та складові академічної доброчесності, види її порушень (у т. ч. академічний плагіат), види академічної відповідальності вчителів, викладачів та здобувачів освіти за порушення академічної доброчесності. Розмежовано поняття «плагіат», що визначається законодавством про авторське право та суміжні права, та поняття «академічний плагіат», що визначається освітнім законодавством [2, с.75].

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти в Україні базується на таких принципах: чесність, довіра, справедливість, повага, відповідальність, сміливість.

Лист МОН від 23.10.2018 р. № 1/9-650118 поширив підготовлені В. Бахрушиним та Є. Ніколаєвим у рамках Проекту сприяння академічній доброчесності в Україні «Розширений глосарій термінів та понять з академічної доброчесності» та «Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності» [2, с. 77].

Впровадження принципів академічної доброчесності відбувається й у Маріупольському державному університеті (МДУ). Так, наприклад, у Положенні про академічну доброчесність у Маріупольському державному університеті

закріплені норми, правила етичної поведінки, професійного спілкування між науково-педагогічними, педагогічними працівниками МДУ, здобувачами освіти. Це Положення розроблено на основі Конституції України, Законів України: «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про авторське право і суміжні права», Статуту МДУ та інших нормативно-правових актів чинного законодавства України та нормативних (локальних) актів МДУ [3].

На початку 2018 р. МОН уклав меморандуми із двома комерційними компаніями (ТОВ «Плагіат», система Strike Plagiarism¹¹⁹ та ТОВ «Антиплагіат», система UniCheck¹²⁰) про те, що ЗВО можуть безкоштовно перевіряти тексти дисертацій, курсових робіт на ознаки плагіату у відповідних електронних системах цих компаній. Для галузі вищої освіти України — це шлях для формування освітянської культури добросовісної молоді.

Дотримання академічної добросовісності здобувачами вищої освіти передбачає виконання певних вимог:

— самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

— посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

— дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

— надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації [1, с.53].

У Маріупольському державному університеті проводяться комплекс профілактичних заходів щодо попередження академічної недобросовісності серед здобувачів вищої освіти: інформування здобувачів освіти про необхідність дотримання правил академічної добросовісності, професійної етики;

розповсюдження методичних матеріалів; проведення семінарів із здобувачами вищої освіти з питань інформаційної діяльності МДУ, правильності написання наукових, навчальних робіт, правил опису джерел та оформлення цитувань; посилення контролю завідувачів кафедр, наукових керівників кваліфікаційних робіт, членів екзаменаційних комісій щодо правильного оформлення посилань на джерела інформації у разі запозичень ідей, тверджень, відомостей тощо; перевірка кваліфікаційних робіт на предмет академічного плагіату тощо [3, с.6].

За нашими дослідженнями під час викладання дисциплін загального циклу для здобувачів освіти І курсу навчання ми виявили, що абітурієнти, які приходять із закладів загальної середньої освіти не вміють працювати із літературними джерелами, конспектувати лекцію, працювати з реферативними завданнями. Із розвитком цифрових технологій та швидким наповненням та глобальним поширенням інформаційних баз даних, які мають відкритий доступ, здобувачам освіти все легше використовувати готові матеріали. Також одним із видів плагіату виявлено передача інформації від старших курсів першому, при умові, якщо викладач не змінює завдання.

Питання академічної доброчесності як освітянської культури здобувачів вищої освіти є актуальним для України. Необхідно позитивно відзначити, що прослідковується наявність нормативно-правової бази та впровадження принципів академічної доброчесності у закладах вищої освіти України. Тому, одним із основних завдань сьогодення і важливою умовою освітянської культури здобувачів вищої освіти вважаємо впровадження принципів академічної доброчесності у навчання, викладання та наукову діяльність.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Інноваційний розвиток освіти в Україні й зарубіжжі в умовах євроінтеграційних та глобалізаційних процесів : огляд. вид. [Електронний ресурс] / НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського / Науковий ред. Селецький А. В. — Київ : ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, 2019. — 155 с.

— Режим доступу: http://lib.iitta.gov.ua/716389/1/overview_edition_2019.pdf (дата звернення: 04.10.2019).

2. Моніторинг впровадження рекомендацій Організації економічного співробітництва та розвитку щодо доброчесності в системі освіти України : Аналітичний звіт. [Електронний ресурс] — Київ, 2019. — 96 с. — Режим доступу: http://iro.org.ua/uploads/Monitoring_OECD.Analitical_report_2019_.pdf (дата звернення: 04.10.2019).

3. Положення про академічну доброчесність в Маріупольському державному університеті. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://mdu.in.ua/Dokumenty/polozhennia/polozhennja_pro_akademichnu_dobrochesnist_v_mdu.pdf (дата звернення: 04.10.2019).

4. Про освіту : Закон України від 5 вересня 2017 р. № 2145-VIII // Голос України. — 2017. — 27 верес. (N 178/179). — С. 10-22 ; Урядовий кур'єр. — 2017. — 4 жовт. (№ 186). — С. 9-19 ; Офіційний вісник України. — 2017. — № 78. — С.7-84.

*Гофман О. Р.,
канд. юрид. наук, доцент кафедри господарського права і процесу
Національний університет «Одеська юридична академія»*

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В УКРАЇНІ

Євроінтеграційний вектор розвитку України ставить перед законодавцем, виконавчою владою, практиками і науковою спільнотою нові, але для кожного власні завдання та задачі. Швидкість реалізації таких завдань і задач має важливе економічне, соціальне, наукове, освітнє, політичне, та інше значення, що зокрема

POLISH-UKRAINIAN FOUNDATION «**THE INSTITUTE OF INTERNATIONAL ACADEMIC AND SCIENTIFIC COOPERATION**»

THEOLOGICAL ACADEMY OF THE UNIVERSITY OF
CARDINAL STEFAN WYSHINSKY IN WARSAW

FUNDACJA ADD

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ: ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ

Збірник наукових есе учасників наукового стажування

**Варшава, Республіка Польща
2019**

Академічна доброчесність: виклики сучасності : збірник наукових есе учасників дистанційного етапу наукового стажування для освітян (Республіка Польща, Варшава, 14.10 — 25.10.2019) / Польсько-українська фундація «Інститут Міжнародної Академічної та Наукової Співпраці», Духовна Академія Університету Кардинала Стефана Вишинського, Фундація ADD. — Варшава, 2019. — 159 с.

Головний редактор:
ГЛАВЧЕВА Ю. М., НТУ «ХПІ», Україна

Редакційна колегія:

ЦМОЦЬ І. Г., Доктор технічних наук, професор, Національний університет «Львівська політехніка», Україна

ПРЯДКО В. В., Академік АЕНУ, доктор економічних наук, професор, Університет Короля Данила, Україна

GAVRYLIUK I., Doktor nauk humanistycznych w zakresie historii, Варшавський університет, Польща

РУДАК Т. В., Доктор права Віденського Університету, Австрія

ГРЕБЕНЮК Н. В., Кандидат економічних наук, Університет Короля Данила, Україна

У збірнику викладено матеріали наукових есе учасників стажування, організованого Польсько-українською Фундацією — Інститут Міжнародної Академічної та Наукової Співпраці спільно з Духовною Академією Університету Кардинала Стефана Вишинського у Варшаві та польською Фундацією ADD.

Метою стажування є ознайомлення із європейськими підходами щодо питання наукового плагіату і популяризація академічної доброчесності, а також підвищення кваліфікації освітян та поглиблення співпраці в академічній та науковій галузі між Україною та Польщею.

У збірнику розглядаються основні проблеми академічної доброчесності в навчальних та наукових роботах, що пов'язано з інтенсивною комп'ютеризацією та інформатизацією всіх аспектів людського життя.

ЗМІСТ

ПРО ОРГАНІЗАТОРІВ	8
Анастасьєва О. А.	
АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ЯК ОДИН ІЗ ОСНОВНИХ ПРИНЦИПІВ ОСВІТИ В УКРАЇНІ.....	9
Борисович О. В., Задоріжна Н. І.	
ПРОБЛЕМА АКАДЕМІЧНОЇ НЕДОБРОЧЕСНОСТІ СЕРЕД ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	11
Бригінець О. О.	
АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ: ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ.....	17
Будурова Г. М.	
ДО ПИТАННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ САМОПЛАГІАТУ ЯК ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ	21
Вакуленко К. М.	
АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ — СКЛАДОВІ ТА ПРИНЦИПИ В СУЧАСНІЙ ОСВІТІ	25
Гайдур Г. І.	
АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ЯК МОРАЛЬНИЙ ПРИНЦИП НАУКОВЦЯ	27
Герасименко Н. А., Кірейцева О. В.	
АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ В СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬО- НАУКОВОМУ ПРОСТОРІ	33
Горбашевська М. О., Нетреба М. М., Тимофєєва І. Б.	
АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ — ОСВІТЯНСЬКА КУЛЬТУРА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	37